

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на

Елица Тихомирова Николова,

редовен докторант по Социална философия

към Философски факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“,

на тема: *„Социални и антропологически последици от доминацията на визуалния образ в съвременността“*

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“

в професионално направление **2.3. Философия**

от доц. д-р Силвия Кръстева, ЮЗУ „Неофит Рилски“

По замисъл и тематично поле дисертацията на Елица Николова отваря дискурс към изключително актуална, в пълния смисъл на този аспект, област и феномен, наистина превзел съвременния свят – визуализацията, сполучливо заложен още в заглавието с термина „доминация“. Е. Николова предлага своя теоретичен подход към този феномен с термина „визуален образ“, в който визуалният елемент е два пъти потвърден, за да се издигне до нов концепт за образа, обхващащ неговите разновидности, но винаги акцентиращ на присъстващото, на наличното изображение. Това е и живата нишка на дисертацията – изследване на корените на наличния образен феномен с обхвата от 20-и и 21-и век и тук са съществените и интересни постижения в тази дисертация.

Дисертацията, в обем от 158 страници, с обем на изложението в трите глави от 150 стр., се опира в преимуществено топичен, кратък стил на преглед на базовите източници и автори по тематиката на визуализацията като модерен и постмодерен феномен в производството и масовото налагане на свързаното с действителността изображение. Това е много интересно и добре изведено в дисертацията. Е. Николова има тук ясна визия и цел – да се изгради цялостната проекция на създаването и развитието на този „визуален образ“. Затова и първата глава извежда генезиса на този тип образ – в обсъждането на появата и налагането на фотографията. Представена е основата на онтологическия статут на фотографията като претенция за „истинност“ на изображението и постепенно докторантката извежда освобождаването на „визуалния образ“ от непосредствената връзка и ангажимент с действителността, за да се навлезе във вселената на изображенията и към освобождаването на тяхната самостоятелна стойност,

като артефакти от визуалния континуум и отгук като масов инструмент за представяне на информация от новия визуален тип. Именно в създаването на този генезис аз виждам един от основните добре изведени приносни моменти на дисертационния труд, като една онтология на фотографията и на свързаното с действителността изображение. Има ли промяна в настоящото производство на фотографския образ – има ли нови елементи на фокуса и нови техники и конструкция на изображението в сравнение с концептуализираните основно в 20-и век?

Във втората глава чрез проследяване на иконични фотографски изображения и тяхното влияние върху обществото Е. Николова изследва социалното налагане и масовизиране на образа. Отчетливо са посочени факторите за това – появата на медиите, подкрепени от новите технологии на 20 век, особено телевизията, но и също така нарастващата „консумация“ на образи. Е. Николова представя визията за обществото от втората половина на 20-и век и особено в края на века като една вече неудържима поредица от образи, които удвояват и дори напълно заличават действителността и се превръщат в актуалния живот на социума. Но и това е свидетелство за огромното нарастване на една нова сфера, която съсредоточава и неумолимо насочва социалния живот към визуалното и дигиталното пространство. Чудесно е показан преходът от модернизъм към постмодернизъм и трансформацията на образа и окончателното потъване на културния и социалния живот в света на образите. Това „производство“ на новата реалност на постмодерното тъкмо чрез доминацията на образите също може да се оцени като приносен момент на дисертацията.

Третата глава с помощта на вече изградените реконструкции на визуалната доминация и на света на образите успешно представя и анализира актуалните феномени от 21-и век на социалните мрежи, на култа към идеалния образ, към дигиталното изображение на себе си в мрежите, което поражда нова дигитална и образна идентичност. Но това са и нови реалности, които могат да поемат и да умножават в невероятен обем производството и консумацията на образи, като едно ново общество и неговия автономен живот, формирано вече в медиите. Е. Николова формулира тук проблема за необходимостта от изследване на новата визуална култура. Какви са основите на една такава визуална култура с оглед на настоящата реалност на масовата дигитализация, какви феномени могат да се разграничат в нея, какви са перспективите с новите, вече по-сложни дигитални технологии?

Масовата доминация на образа според Е. Николова поражда траен „визуален обрат“, който засяга новите поколения. Според нея това формира нови реалности в

образованието и в житейските перспективи пред съвременните млади хора. Според Е. Николова тези поколенчески тенденции и трансформации все още не са възприети и инкорпорирани адекватно в обучението и работата с новите поколения, за да се осигури реалната полза за тях от образованието, което те вече не могат да имат като култура и методи на словото и писмеността. Но може ли чрез образ да се предаде познанието и ще останат ли тези поколения обречени на функционална неграмотност – това остава недискутирано от докторантката? Как може да образуваме с помощта на образи?

Представеният автореферат отговаря на дисертацията. Нямам съвместни публикации с докторантката. Не установих плагиатство в дисертационния труд.

Предвид актуалната и наситена с осмисляне и връзки с настоящите феномени тематика, набелязаните евристични моменти в тематизирането и концентрирането на поле за изследване на „визуалния образ“ в дисертацията на Е. Николова ще гласувам „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен „*Доктор*“ на Елена Николова за нейната дисертация на тема: „*Социални и антропологически последици от доминацията на визуалния образ в съвременността*“.

30.11.2023 г.

Доц. д-р Силвия Кръстева

REVIEW

For the Dissertation “*Social and Anthropological Consequences of the Dominance of Visual Image in Contemporary World*”

By **Elitsa Tihomirova Nikolova**,

PhD Student in Social Philosophy,

Faculty of Philosophy, South-West University “Neofit Rilski”

For the acquisition of educational and scientific degree “Doctor”

In the professional field 2.3. Philosophy

By Associate Professor Dr. Silviya Kristeva, SWU “Neofit Rilski”

In terms of concept and thematic field, Elitsa Nikolova’s dissertation opens a discourse to an extremely relevant, in the full sense of this aspect, field and phenomenon, which has really taken over the modern world – visualization, successfully laid down even in the title with the term “dominance”. E. Nikolova offers her theoretical approach to this phenomenon with the term “visual image”, in which the visual element is twice confirmed in order to rise to a new concept of the image, encompassing its varieties, but always emphasizing the present, the available image. This is also the living thread of the dissertation – an investigation of the roots of the available image phenomenon with the scope of the 20th and 21st centuries, and here are the essential and interesting achievements of this dissertation.

The dissertation, in a volume of 158 pages, with a volume of exposition in the three chapters of 150 pages, is based on a predominantly topical, short style of review of the basic sources and authors on the subject of visualization as a modern and postmodern phenomenon in the production and mass imposition of the reality-related image. This is very interesting and well brought out in the dissertation. E. Nikolova has a clear vision and goal here – to build the overall projection of the creation and development of this “visual image”. Therefore, the first chapter brings out the genesis of this type of image – in the discussion of the emergence and imposition of photography. The basis of photography’s ontological status as a claim to the “truth” of the image is presented, and gradually the PhD student deduces the liberation of the “visual image” from the immediate connection and engagement with reality, to enter the universe of images and to the liberation of their independent value, as artefacts of the visual continuum and hence as a mass tool for presenting information of the new visual type. It is in the creation of this genesis that I see one of the main well-argued contribution moments of the dissertation, as an ontology of photography and the image related to reality. Is there a change

in the current production of the photographic image – are there new elements of focus and new techniques and image construction compared to those conceptualized primarily in the 20th century?

In the second chapter, by tracing iconic photographic images and their influence on society, E. Nikolova investigates the social imposition and massification of the image. The factors for this are clearly indicated – the emergence of the media, supported by the new technologies of the 20th century, especially television, but also the growing “consumption” of images. E. Nikolova presents the vision of society from the second half of the 20th century and especially at the end of the century as an already unstoppable series of images that double and even completely erase reality and become the actual life of society. But this is also a testimony to the enormous growth of a new sphere that focuses and inexorably directs social life to the visual and digital space. The transition from modernism to postmodernism and the transformation of the image and the final submergence of cultural and social life in the world of images are wonderfully shown. This “production” of the new postmodern reality through the dominance of images can also be evaluated as a contributing moment of the dissertation.

The third chapter, with the help of the already achieved reconstructions of visual dominance and the world of images, successfully presents and analyzes the current phenomena of the 21st century of social networks, of the cult of the ideal image, of the digital self-image in the networks, which gives rise to a new digital and visual identity. But these are also new realities that can absorb and multiply in an incredible volume the production and consumption of images, such as a new society and its autonomous life, already formed in the media. E. Nikolova formulates here the problem of the need to study the new visual culture. What are the foundations of such a visual culture in view of the current reality of mass digitization, what phenomena can be distinguished in it, what are the perspectives with the new, already more complex digital technologies?

The mass dominance of the image, according to E. Nikolova, gives rise to a lasting “visual turn” that affects new generations. According to her, this forms new realities in education and life perspectives for contemporary young people. According to E. Nikolova, these generational tendencies and transformations have not yet been adopted and incorporated adequately in the training and work with the new generations, in order to ensure the real benefit for them from the education that they can no longer have in the form of culture and methods of speech and the writing. But can knowledge be transmitted through an image and will these generations remain doomed to functional illiteracy – this remains undiscussed by the doctoral student? How can we educate using images?

The presented summary corresponds to the dissertation. I have no co-author publications with E. Nikolova. I found no plagiarism in the dissertation.

In view of the up-to-date and full of reflection and connections with current phenomena thematic, the identified heuristic moments in the problematization and concentration of the research field of the “visual image” in E. Nikolova’s dissertation, I will vote with “**YES**” for acquisition the educational and scientific degree “**Doctor**” to Elitsa Nikolova for her dissertation: “*Social and Anthropological Consequences of the Dominance of the Visual Image in Contemporary World*”.

30.11.2023

Assoc. prof. Dr. Silviya Kristeva